



Universiteit Utrecht

Universiteitsbibliotheek



Universiteitsbibliotheek
Utrecht

HIGHLIGHTS
2018

foto Ivar Pel

ONTWIKKELING OPEN ACCESS

De bibliotheek werkt mee aan de ambitie van de universiteit om de resultaten van haar onderzoek publiek toegankelijk te maken.

//
**VOLGENS PLAN S
MOETEN IN 2020 ALLE
PUBIEK GEFINANCIERDE
WETENSCHAPPELIJKE
ARTIKELEN OPEN
ACCESS ZIJN**
//

Een groep onderzoeksfinanciers lanceert in 2018 Plan S. Volgens dit plan moeten alle publiek gefinancierde wetenschappelijke artikelen vanaf 1 januari 2020 open access gepubliceerd worden. De bibliotheek informeert onderzoekers over Plan S en de mogelijke gevolgen ervan en organiseert o.a. discussiebijeenkomsten om onderzoekers te helpen hun standpunt te bepalen.

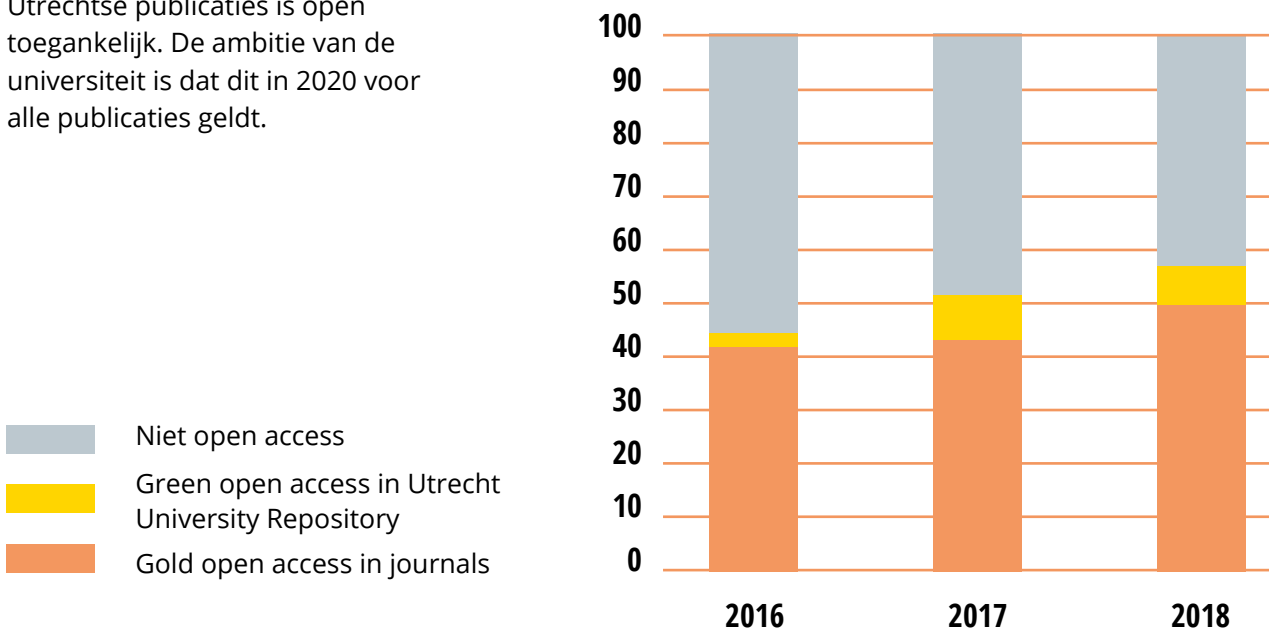
Het Open Access Fonds (mede-) financiert 132 open access publicaties, meer dan ooit. Om aan de vraag te voldoen wordt een maximale vergoeding van €1.000,- per artikel ingevoerd. Door betere voorlichting en ondersteuning maken steeds meer auteurs hier gebruik van. Utrechtse onderzoekers kunnen, mede door het fonds, in meer dan 9.000 tijdschriften gratis of met korting open access publiceren.

Uopen Journals ondersteunt redacties die hun tijdschrift open access willen publiceren. Van de 14 tijdschriften die zijn opgericht met hulp van Uopen Journals zetten in 2018 drie tijdschriften, met ondersteuning van de bibliotheek, de stap naar een open access uitgever.

TREND UTRECHTSE OPEN ACCESS PUBLICATIES

58% van de in 2018 verschenen Utrechtse publicaties is open toegankelijk. De ambitie van de universiteit is dat dit in 2020 voor alle publicaties geldt.

Ontwikkeling van Utrechtse open access publicaties



NIEUWE DATA MANAGEMENT SUPPORT DIENSTEN

Steeds meer onderzoekers weten de weg te vinden naar Research Data Management Support, het samenwerkingsverband van Information and Technology Services en de universiteitsbibliotheek.

ONLINE TOOL EN TRAINING DATA MANAGEMENT PLAN

Om het opstellen van het Data Management Plan te vergemakkelijken zijn een tool en een training ingezet:

- > In de tool *DMPonline* is het universitaire beleidskader voor onderzoeksdata vertaald in vragen over datamanagement van onderzoeksdata. Na het doorlopen van de vragen heeft een onderzoeker een datamanagementplan dat voldoet aan de richtlijnen van universiteit en onderzoeksfinanciers.
- > De online training '*Learn to write your DMP*' bestaat uit modules die ook apart kunnen worden gevolgd. Iedere module nodigt uit om de opgedane kennis toe te passen op het eigen onderzoeksproject en de bijbehorende vragen in *DMPonline* te beantwoorden.

DATAMANAGERS POOL UITGEBREID

Vier datamanagers zijn nu beschikbaar voor projecten binnen faculteiten of strategische onderzoeksthema's, voor kort- of langlopende projecten en op semi- of volledig structurele basis.

Deze service wordt gewaardeerd. Alle datamanagers kunnen direct starten in projecten waar zij zich bezighouden met taken als het opzetten van een datamanagement workflow, het verwerken, opschonen, anonimiseren en metadateren van data, versiebeheer en het klaarmaken van data voor publicatie en hergebruik.



Otto Lange



Danny de Koning



Lena Karvovskaya



foto's Kees Rutten
Ron Scholten

Datamanagers uit de Research Data Management Support Datamanagers pool zijn werkzaam bij projecten als YOUTH, European Plate Observatory System (EPOS) en bij de faculteiten Diergeneeskunde en Recht, Economie, Bestuur en Organisatie.



RESEARCH DATA MANAGEMENT SUPPORT WEBSITE

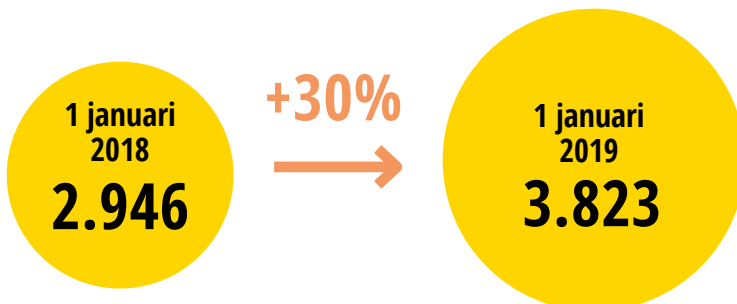
De vernieuwde website biedt naast informatie nu ook tools en guides om direct mee aan de slag te gaan. Twee keer zoveel wetenschappers als vorig jaar bezoeken de site om informatie te vinden over dataopslag, het reviewen van hun Data Management Plan of het volgen van een training. uu.nl/rdm

ONDERZOEKERS BETER ZICHTBAAR MET ORCID

Auteursidentifiers vergroten de zichtbaarheid en vindbaarheid van onderzoekers en hun werk. De onafhankelijke auteursidentificer ORCID wordt breed geaccepteerd in de onderzoekswereld. De bibliotheek adviseert over het gebruik van identifiers en draagt bij aan de koppeling van ORCID met profielpagina's.

In het nationale ORCID-consortium is de Universiteit Utrecht vertegenwoordigd door zowel medewerkers van de bibliotheek als ITS. Samen met andere universiteiten werken zij aan het vergroten van de bekendheid van ORCID, integratie van ORCID in Pure en het stimuleren van het gebruik van ORCID door onderzoeksfinanciers en uitgevers.

//
MEER DAN 60 PROCENT VAN UU EN UMC ONDERZOEKERS HEEFT IN 2018 EEN ORCID
//



Het aantal ORCID's van de UU & UMC-onderzoekers is met dertig procent toegenomen in 2018.





foto Maarten Nauw

PROEF MET TOEGANGS- BELEID IN TENTAMENPERIODE

In de eerste tentamenperiode van het academisch jaar 2018/2019 organiseert de bibliotheek een proef met een nieuw toegangsbeleid. Gedurende vier weken zijn de studieplekken voorbehouden aan studenten en medewerkers van de Universiteit Utrecht. Het beleid wordt overwegend positief ontvangen en voortgezet.

De bibliotheek is een populaire plek om te studeren. Dat blijkt wel uit de cijfers. In de periode tussen 2012 en 2017 stijgt het aantal bezoekers van 1,4 miljoen tot 1,8 miljoen. Deze groei kan tot nu toe opgevangen worden door het creëren van meer studieplekken en het uitbreiden van het aantal openingsuren. Maar met 1.500 studieplekken in totaal heeft de bibliotheek haar limiet bereikt.

Vanuit studenten komt de roep om maatregelen. Uit een telling blijkt dat 40% van de studieplekken in de tentamenperiode bezet wordt door bezoekers die niet afkomstig zijn van de Universiteit Utrecht. Het College van Bestuur vraagt de bibliotheek een proef te houden waarin studieplekken tijdens de tentamenperiode voorbehouden zijn aan studenten en medewerkers van de Universiteit Utrecht. In de woorden van Anton Pijpers: 'Als studenten die wij goed willen opleiden in deze periode [...] niet terecht kunnen, dan is de balans zoek.' De proef heeft alleen betrekking op de studieplekken. De overige bibliotheekdiensten blijven, ook in de tentamenperiode, voor iedereen beschikbaar.

“
**'S OCHTENDS VROEG
GEEN LANGE RIJEN MEER
VOOR DE DEUR**

Het nieuwe toegangsbeleid levert overwegend positieve reacties op. Over het algemeen is er meer rust en ruimte in de bibliotheek tijdens de tentamenperiode en staan er 's ochtends vroeg geen lange rijen meer voor de deur.

“
Ondanks een uitgebreide voorlichtingscampagne is het voor bepaalde groepen niet precies duidelijk van welke diensten ze wel en niet gebruik kunnen maken. Daarom wordt besloten het geleerde in praktijk te brengen met een nieuwe proef in januari waarin een aantal aanpassingen getest wordt.



WERELDWIJD ZOEKEN IN WORLDCAT

// DE UTRECHTSE COLLECTIE SAMEN MET DIE VAN DUIZENDEN BIBLIOTHEKEN WERELDWIJD IN ÉÉN CATALOGUS

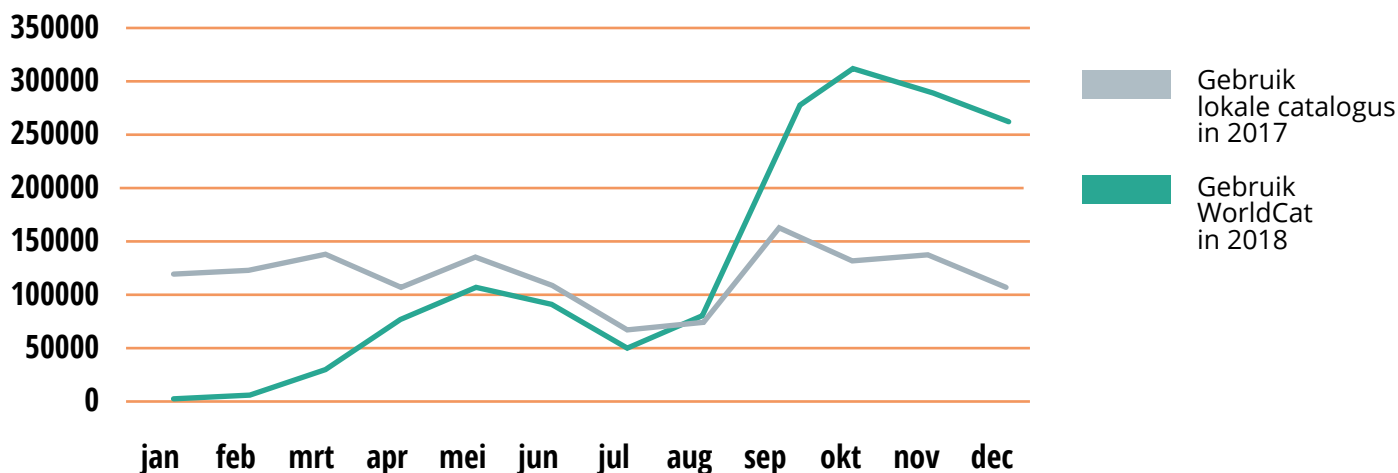
Wereldwijd is er meer wetenschappelijke informatie beschikbaar dan ooit. De collectie van de Universiteitsbibliotheek Utrecht bevat slechts een klein deel van deze informatie die van belang kan zijn voor studenten, docenten en onderzoekers van de Universiteit Utrecht.

In lijn met deze ontwikkeling besluit de bibliotheek om haar collectie in de mondiale catalogus WorldCat te ontsluiten, samen met die van vele bibliotheken wereldwijd.

Vanaf 20 maart 2018 is het bezit van de bibliotheek vindbaar in WorldCat. In tegenstelling tot de oude catalogus kan in deze zoekmachine naar literatuur gezocht worden op drie niveaus: wereldwijd, nationaal en lokaal. Met een zoekopdracht in WorldCat wordt standaard wereldwijd gezocht. Items uit het Utrechtse bezit komen vervolgens bovenaan de lijst van zoekresultaten te staan. Via keuzemogelijkheden in het menu bepaalt de gebruiker zelf op welk niveau hij wil zoeken.

Uit een analyse van gebruiksgegevens blijkt al voor het einde van de zomer dat WorldCat véél meer gebruikt wordt dan de laatste jaren gebruikelijk was bij de lokale catalogus.

AANTAL GEBRUIKERS PER MAAND



UTRECHT UNIVERSITY REPOSITORY WORDT BEZOCHT VANUIT DE HELE WERELD

Opname van wetenschappelijk werk in de Utrecht University Repository is effectief om output zichtbaarder te maken en voor het bereiken van ook niet-wetenschappelijke doelgroepen. In 2018 worden items in de repository 1,5 miljoen keer geraadpleegd. Meer dan 40% van de bezoeken komt van buiten Nederland. De onderwerpen van de geraadpleegde publicaties lopen uiteen.

Opvallend is dat publicaties die veel geraadpleegd worden vooral van sociaal-maatschappelijke aard zijn. Items in de repository zijn goed vindbaar in Google, zowel via Google Search als Google Scholar. Dit zorgt ervoor dat dit materiaal voor iedereen, ook buiten de wetenschap, goed te vinden is.

WAAR KOMEN DE BEZOEKERS VANDAAN?

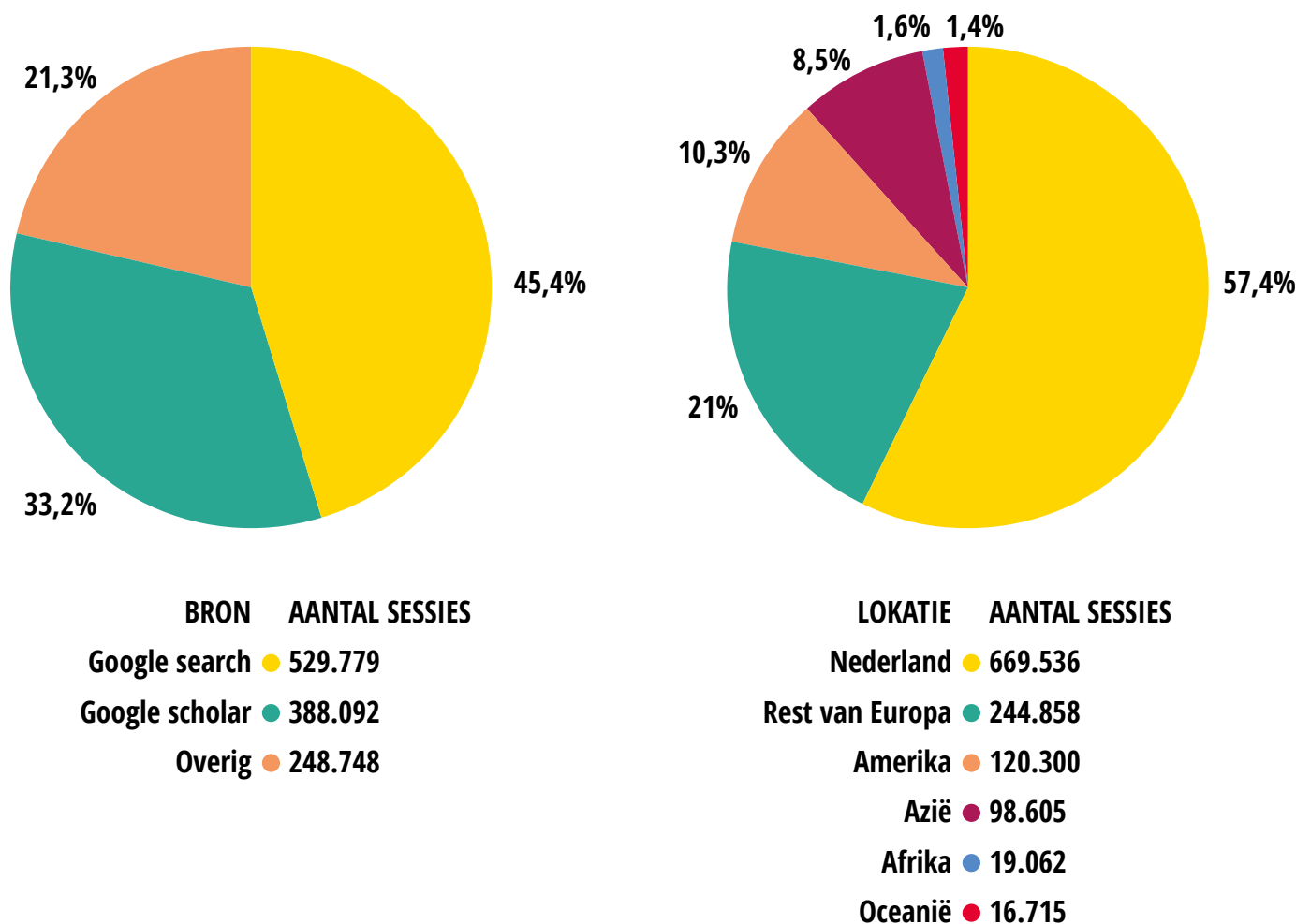




foto Maarten Nauw

ONDERWIJSREPOSITORY FIGSHARE

De bibliotheek richt in een samenwerkingsverband met Onderwijs & Onderzoek en Information & Technology Services (ITS) het onderwijsrepository figshare in voor alle medewerkers van de universiteit. Op dit platform kunnen docenten hun onderwijsmateriaal delen binnen de universiteit maar ook breder delen als Open Educational Resource (OER). De bibliotheek werkt samen met Educate-it om docenten hierover te bereiken.

TRAININGEN EN INSTRUCTIES

De bibliotheek verzorgt trainingen en instructies aan ruim 8000 studenten op het gebied van informatievaardigheden, daarbij wordt de vakspecifieke invulling per departement/faculteit steeds vaker in nauw overleg met de vakdocent georganiseerd.

In 2018 wordt er een inventarisatie gemaakt van de verschillende onderwerpen die de bibliotheek op het gebied van informatievaardigheden aanbiedt en aan de hand daarvan is er een lijst van leerdoelen opgesteld die de basiskennis voor de Bachelor student bevat. Dit vormt het fundament voor een online training die voor alle studenten toegankelijk wordt.

informatievaardigheden voor scriptiestudenten van de hele universiteit. De zogenaamde Scriptieweken zijn een succes en de samenwerking met het Skills Lab en Onderwijsadvies & Training wordt later in het jaar opgeschaald. Het aanbieden van bibliotheekdiensten als onderdeel van de bredere academische vaardigheden van studenten sluit goed aan op de beleidsdoelen van de bibliotheek en in 2018 is daar al een stevige basis voor neergezet.

Samen met het Skills Lab verzorgt de bibliotheek sessies over



RONDE DE 7000 BACHELOR STUDENTEN EN 1800 MASTERSTUDENTEN VOLGEN IN 2018 TRAININGEN EN INSTRUCTIES DIE DE BIBLIOTHEEK VERZORGT



IT: VAN LOKAAL NAAR CLOUD EN VAN BEHEER NAAR REGIE

Eind 2018 komt een einde aan een lang traject waarin de IT-voorzieningen van de bibliotheek, in het verleden volledig in eigen beheer, in stappen zijn uitbesteed aan (externe) leveranciers. Lokale voorzieningen zijn kwetsbaar, denk bijvoorbeeld aan de stroomstoring in de gebouwinstallatie van de bibliotheek in 2014. Door het uitbesteden van IT en door het gebruik van nieuwe cloud-technologie worden dit soort risico's ingeperkt. En voor de medewerkers van de IT-afdeling ontstaat ruimte voor professionele ontwikkeling: werkzaamheden verschuiven van beheer- naar regietaken.

Al in 2014 gaat de bibliotheek aan de slag met het uitbesteden van het beheer van systemen. Het beheer van het bibliotheekstelsel wordt bijvoorbeeld uitbesteed aan de leverancier, en de opslag - de daadwerkelijke terrabytes aan data - van opslagsysteem DSpace wordt overgedragen aan Information and Technology Services (ITS). Met een blik op de snelle ontwikkelingen op het gebied van cloudtechnologie werkt de bibliotheek vanaf 2016 samen met ITS om een oplossing te zoeken voor de door de bibliotheek zelf ontwikkelde applicaties. Dit leidt tot een door ITS gebouwd en beheerd cloudplatform. Intussen houdt de IT-afdeling van de bibliotheek zich bezig met het geschikt maken van de applicaties voor de nieuwe omgeving. De overgang betekent ook dat de IT-medewerkers van de bibliotheek opgeleid worden om andere taken te vervullen. Beheren maakt plaats voor het regie voeren over de uitbesteede applicaties. In december 2018 wordt dit unieke samenwerkingsproject succesvol afgesloten met het uitzetten van de laatste lokale servers in de Universiteits- bibliotheek Uithof. Met deze ontwikkeling biedt de bibliotheek haar gebruikers toekomstbestendige IToplossingen.

“
IT-BEHEER HOORT
NIET EEN TAAK VAN
EEN FACULTEIT OF
DIENST TE ZIJN
”



foto Ivar Pel